

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem • Monošter, 19. februarja 2026 • Leto 36, št. 7

**BOROVO GOSTÜVANJE V PORABJU –
STARA ŠEGA, ŠE VEDNO ŽIVA IN GLASNA**

BOROVO GOSTÜVANJE V PORABJU – ST

Ko v Porabju začnejo iskati bor, da bi ga požagali, to nikoli ni kar tako. Je napoved. Je obljuba. Je znak, da se bo zgodilo nekaj, kar presega vsakdanjik in poveže ljudi, porabske vasi, oba jezika in spomine.

Letos je bor vleklo 31 mladih parov.

Borovo gostüvanje je dogodek na poti, v gibanju, v smehu in ob glasnem govorjenju, v porabsčini in madžarščini, z vsebinskimi poudarki, ki jih ne moreš ponarediti. Letos se je borovo gostüvanje po skoraj treh desetletjih znova vrnilo v Slovensko ves. In vrnilo se je z vso težo tradicije: z več kot 250 nastopajočimi, s skoraj štirideset metrov dolgim borom, s svatovskim sprevodom, ki se ni ustavil le v eni vasi, temveč je povezal širše Porabje in se nazadnje izlil v Monošter.

Šega, ki se ne zgodi kar tako Borovo gostüvanje ima v Porabju stroga pravila. Ne morega pripraviti vsaka vas in ne vsako leto.

Etnologinja Marija Kozar Mukič, ki borovo gostüvanje spremlja in raziskuje že desetletja, poudarja, da gre za eno najbolj kompleksnih ljudskih šeg v Porabju: "Borovo gostüvanje je ljudska dramska igra na prostem. In priredi jo takrat, kadar se v vasi v predpušnem času nihče ne poroči," pojasnjuje. Nekoč je bil pomen precej

ošter: mladi, ki se niso poročili, so morali vleči bor kot nekakšno javno opozorilo. Bolje povedano – kot sramotilo. Danes je sporočilo drugačno, a nič manj resno. »Danes pravimo, da gre za prijazen opomnik, da naj mladina skrbi za nara-

ščaj. V Porabju se nam zdi to še posebno pomembno, saj je to edino zagotovilo, da Slovenci tukaj ne bomo izumrli. In še nekaj: da se bo naše porabsko slovensko narečje ohranilo. To si želimo prav vsi.«

Prav ta vsebinska teža – povezava med skupnostjo, jezikom in prihodnostjo – je bila gotovo eden ključnih razlogov, da je bilo borovo gostüvanje leta 2015 vpisano v register nesnovne kulturne dediščine na Madžarskem. Je pa ta ista šega v register nesnovne kulturne dediščine vpisana tudi v Sloveniji. A na Madžarskem je pogoj, da ostane vpisana, dodaja etnologinja Marija Kozar Mukič, prav to, da gostüvanje prirejajo.

Bor zahteva posebno pozornost

Letos so v Slovenski vesi pripravili bor, dolg kar 38 metrov. Oguljen, z mogočno krošnjo na vrhu, okrašen s cvetjem. A preden se je sploh premaknil, je moral preživeti noč, varovan kot največja dragocenost.

"Če bi kdo odlomil vejico, bi to pomenilo, da je nevesta iz-

gubila nedolžnost in borovo gostüvanje bi takoj odpadlo," brez okraševanja pove Kozar Mukičeva.

Zato so fantje – danes to pogosto počnejo skupaj z gasilci – bor pazili celo noč. Peli so, pili, se šalili, a oči so bile ves čas na krošnji. Fantje iz sosednjih vasi so znani po tem, da radi skušajo ponagajati, zato dežurstvo ni le simbolno. "To jemljejo zelo resno," se smeje etnologinja.

Poroka, ki je prava – in ni

Ko se povorka končno odpravi na pot, se začne ljudska igra, ki posnema pravo poroko. Najprej gredo vsi skupaj snubit ženina, nato skupaj z njim po nevesto. Ko podrejo simbolični bor, ki ni "ta pravi", nevesta in ženin sedeta v sredino pripravljenega in bogato okrašenega bora, oblečena kot za čisto pravi obred. Drugi in družice začnejo vleči bor, ob nevesti in ženinu so starši in priče, starešine in svatje. Za njimi se na vozu peljejo župan, notar, občinski sluga in celo dva duhovnika – eden govori slovensko, drugi madžarsko. "Posebnost porabskega borovega gostüvanja je, da je vse dvojezično," poudarja Kozar Mukičeva. "Besedila so v porabskem narečju in v madžarščini, hkrati pa se vedno prilagodijo posamezni vasi, torej njenemu narečju. Vsaka vas ima svoj glas."

Besedila nimajo znanega avtorja, ni torej znano, kdo jih je napisal. Prenašajo se iz roda v rod, ljudje so jih prepisovali, spreminjali, dopolnjevali. In vedno aktualizirali, dodaja etnologinja. Letos so se recimo v govoru župana na gostüvanju znašli tudi prenosni telefoni, internet in sodobne navade – dokaz, da tradicija ni zamrznjena, ampak živa.

Na poti, med ljudmi

Čeprav ima borovo gostüvanje jasno strukturo, se ne dogaja na odru. Njegovo prizorišče je

pot. Povorka se ustavlja v vaseh, pred hišami, sredi ceste. Prav v tem se porabsko gostüvanje tudi razlikuje od prekmurskega, pojasnjuje etnologinja Jelka Pšajd in dodaja, da je razlik več.

"V Prekmurju se glavnina borovega gostüvanja dogaja v gozdu. V Porabju pa je bistvo v

ga tak dogodek zahteva.

Ko se pokaže, da je mladine dovolj

Borovo gostüvanje vsakič znova razbije še en mit: da mladine v Porabju ni.

"Ko je borovo gostüvanje, se pokaže, da mladina je. Dva meseca se skupaj pripravljajo, vadijo, berejo besedila, se dru-

Na Borovem gostüvanju sta veselo rajala tudi Fašenek in Lenka, tradicionalna porabska pustna lika.

hoji od hiše do hiše, po vasi, po cestah. Pa tudi v dvojezičnosti, ki je v Prekmurju ni, saj se govori izključno v prekmurskem narečju."

žijo. Takrat so doma," pravi Kozar Mukičeva. Konec koncev je letos bor vleklo 31 parov mladih! Veliko jih sicer dela v Avstriji ali študira drugod, a za

Ples okrog krošnje bora

Razlika pa je tudi v organizaciji. V Porabju ima borovo gostüvanje v organizacijskem smislu podporo Državne slovenske samouprave, zato se izvaja bolj kontinuirano. V Prekmurju je zadnje potekalo leta 2018, a ne zato, ker bi bilo v prekmurskih vaseh toliko porok, temveč zaradi zahtevnosti organizacije in časa, ki

borovo gostüvanje se vrnejo. In to je morda eden najmočnejših znakov, da šega še ima prihodnost.

Predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holec ob tem ne skriva ponosa.

»V povorki je sodelovalo več kot 250 nastopajočih iz različnih porabskih vasi. Obisko-

TARA ŠEGA, ŠE VEDNO ŽIVA IN GLASNA

valci pa so prišli iz okolice, pa tudi iz drugih, bolj oddaljenih delov Madžarske in Slovenije. To je ena največjih prireditev v Porabju, ne le v kulturnem, tudi v turističnem smislu.«

Zvača na čelu povorke

Po njegovih besedah pa borovo gostüvanje ni le dogodek, temveč tudi močna izjava. "S tem ohranjamo našo kulturo in krepimo identiteto porabskih Slovencev. Pokažemo, kdo smo – tukaj in širše.«

sluga, pa seveda na čarovnice oziroma "čaralice" ne pozabimo – je eden pomembnejših vabovcev.

Lik, brez katerega borovo gostüvanje ne bi bilo, kar je.

A vabovec ni le šaljivi povezovalc dogodka. Je živi nosilec starega jezika in spomina.

"Zvač", ki na porabskem borovem gostüvanju govori porabsko narečje, še vedno izreka besedilo, ki sega v leto 1807, v

min. V rokopisih, predvsem pa v govoru. In tako je ostalo besedilo skoraj nespremenjeno do danes. Kot redka kulturna usedlina, ki kljubuje času.

Tudi letos je v vlogi "zvača" nastopil Alojz Hanžek in z dolgim hudomušnim nagovorom v porabskem narečju poskrbel, da je smeh preplaval pot. Njegovo vabilo ni bilo kratko, ne preprosto in prav gotovo ne varčno z besedami – bilo je razkošno, pretirano, zavito in slikovito. Takšno, kot mora biti. V njem se je znašlo vse: bik, svinja, jagri, ribe, vino, slanina, obljuba obilja in hkrati svarilo, da ne sme nihče manjkati. Govor, ki ni le povabilo na gostijo, temveč pravi mali ep v narečju.

Prijte, nika se nemate vö gučati

Ko vabovec spregovori, se sliši: "Spoštovani gostje, ge san poslani od drvenoga Janoša starejšega inu njegve žené makove Džulice inu njenoga sina,

vlekli, jagrih, ribah, slanini, vinu in sreči, ki se je – vsaj po besedah vabovca – kar sama lepila na hišo. Vse skupaj se stopnjuje do obljube obilja in zadovoljstva, do zagotovila,

Medicinske sestre so imele veliko dela.

da "gesti in piti bomo meli dosta, zatou smo se pripravili" in svarila "nika se nemate vö gučati".

Povabilo je dolgo, zabavno in pretirano – in ravno zato popolno. Ni le govor, temveč ritual. In ko vabovec konča,

Ko se bor poslovi, odžene zlo

Na koncu borovega gostüvanja borov vrh odžagajo, ga zažgejo in okrog ognja zaplešejo. Gre za star simbolni trenutek: odganja-

nje zime, zlih duhov in priklic pomladi. A pomen tega je še bolj simbolen ter sega dlje.

Borovo gostüvanje namreč ni samo šega. Je dokaz, da se tradicija ohranja samo, če ljudje z njo živijo, govorijo, hodijo, vlečejo, stražijo in se ob njej

Nevesta in ženin sta prisegla pred zbrano množico v središču Monoštra.

Povabilo, ki ga ne pozabiš

Poleg nekaterih tradicionalnih likov, ki imajo v ljudski igri glavne vloge – to so ženin, nevesta, starešina, starši in priče, pa župnik, župan in občinski

čas svatbene knjižice Starišinstvo i zvačinstvo, dodaja Marija Kozar Mukič.

Knjižice že dolgo ni več, toda besedilo se je ohranilo; ljudje so ga prepisovali, prenašali iz roke v roko, iz spomina v spo-

Vendela. Pa ranč tak od starejšoga kapüstinovoga Ferencja, pa njegve žene, pozablene Anice, in njene čeri Line."

Nato sledi niz slik, ki se kar kotalijo druga za drugo: o bikih, ki so jih jedli, svinjah, ki so jih

ni dvoma: tukaj ne poslušamo zgolj šaljivega nagovora, temveč jezik, ki že več kot dvesto let živi skoraj nespremenjen. Jezik, ki se ni ohranil v knjižgah, ampak v ljudeh.

smeji. In dokler bo v Porabju bor, bo tudi skupnost. In dokler bo skupnost, bo imel porabski jezik svoj glas – glasen, igriv in poln vztrajnosti. Kot so porabski Slovenci.

Vida Toš

Otroški nogometni turnir z udeležbo iz štirih držav

7. in 8. februarja je v monoštrski športni dvorani potekal 1. mednarodni otroški nogometni turnir, ki ga je priredilo Športno društvo Srebrni breg z Gornjega Senika. Med soorganizatorji so bili še regijska pisarna Olimpijskega komiteja Slovenije v Monoštru, urad za

tudi tekmovalci.«

Turnir je bil razpisan v kategorijah U7, U9, U11 in U13 (številka označuje zgornjo mejo starosti članov ekipe), pri prvi skupini pa, žal, ni bilo dovolj prijav. Igrali so v sestavi 5 + 1, tekme so v skupinski etapi trajale 12, v finalni pa 15

Na tokratnem turnirju sta se pomerili tudi otroški nogometni ekipi iz Ljubljane (rdeči) in Monoštra - Slovenske vesi (beli).

Slovence v zamejstvu in po svetu, Zveza Slovencev na Madžarskem ter Pomurski nogometni kamp.

»V slabih dveh dneh se je pomerilo 250 mladih nogometašev iz dobrih tridesetih klubov,« smo izvedeli od vod-

minut. V Monoštru se je pomerilo največ ekip iz sosednjega Prekmurja, med njimi moštva osnovnih šol in nogometnih klubov. Slovensko Štajersko so zastopali fantje od Lenarta, iz Jurovskega Dola in Šentilja, iz Ljubljane pa so pripotovali

Mlade nogometaše so na monoštrski turnir pospremili tudi starši in drugi sorodniki.

je regijske pisarne OKS-ZŠZ Szabolcsa Andrejka. »Otroci so na turnir večinoma prišli iz Slovenije, deloma iz Madžarske, imeli pa smo tudi slovenski ekipi iz Italije oziroma Hrvaške. Želeli smo pokazati, da Slovenija seže prek svojih meja, da smo tukaj tudi mi. Na podelitvi pokalov sem videl, da so to z veseljem ugotovili

člani Nogometnega kluba Svoboda. Poleg porabskih moštev iz Monoštra, Slovenske vesi in Gornjega Senika sta se turnirja z naše strani meje udeležili še ekipi iz Őriszentpétra (Šentpetra) in Lentija (Lentibe), že prej omenjeni slovenski zamejski skupini pa sta se pomerili pod okriljem športnega društva v Sesljanu pri Tr-

stu oziroma Zveze slovenskih društev na Hrvaškem.

»Za otroke takšne starosti je šport izredno pomemben, saj so pripadniki njihove generacije čedalje manj gibljivi. S treningi jih lahko pripravimo do tega, da se gibajo,« nam je povedal trener ekipe od Lenarta Primož Štabej. »Za turnir smo izvedeli od vodje Pomurskega nogometnega kampa Tadeja

Alidžanovič. »Člani naše in tujih ekip vidijo, kako igramo mi in kako oni, kakšen pristop imamo mi in kakšnega oni. V Ljubljani so namreč stvari precej drugačne kot na Madžarskem, v Italiji ali na Hrvaškem.« Mladi nogometaši v slovenski prestolnici trenirajo štirikrat na teden, ob vikendih pa jih čaka tekma, pravi trener Alidžanovič. »Nekoč sem

sodelavcem sva videla priložnost, da bi lahko naši učenci na tem turnirju dosegli dober rezultat. Imajo močno željo po tekmovalstvu, radi bi se izkazali v tistem, v čemer so dobri.« Trenerja bogojinske ekipe občutki niso varali, saj so njegovi fantje osvojili pokal v kategoriji U11. V starosti U9 so se najbolje odrezali mladi nogometaši iz Jurovskega Dola,

Člani najuspešnejših ekip v kategoriji U9: Jurovski Dol (1.), Paloma Šentilj (2.) in NK Križevci (3.).

Cipota. Rekli smo si, gremo se preizkusit še na Madžarsko, da bi si otroci pridobili izkušnje tudi v drugi državi. Pri nas doma so tekme malce monotone, ker ne potujemo daleč in nasprotne ekipe se ponavljajo.«

S pomembnostjo tekmovalnega športa se strinjajo tudi starši mladih nogometašev, med njimi oče vratarja monoštrskega moštva Rolf Farkas. »V njihovi starosti je najpomembnejši psihološki dejavnik. Da se zmeraj udeležujejo turnirjev, se pomerijo, igrajo in razvijajo. Ne le fizično, temveč tudi mentalno. Pomembno je tudi, da so neprestano pod pritiskom, da postajajo čedalje boljši,« je povedal Monoštrčan. »Za naše male nogometaše je bilo najprej malo nenavadno, da se je v slačilnicah slišala slovenska beseda. Mislim pa, da otroci rastejo tudi s tem, če spoznavajo razmere v mednarodnih vodah.«

Pozitivne učinke podobnih turnirjev priznava tudi trener NK Svoboda iz Ljubljane Dani-

igral za Olimpijo in tam smo imeli staro šolo vzgoje za nogomet. Na tam naučeno prisegam tudi sam in to poskušam prenesti na svoje varovance: poudarjam red, disciplino in trud. Včasih morajo biti tudi kakšna odrekavanja, recimo ko bi bilo lepo iti na rojstni dan sošolca, igralec pa raje pride na tekmo. Zdaj so moji fantje stari 10-11 let, razvijajo se še tako motorično in fizično kot tudi mentalno. Mislim, da je treba v teh letih najbolj pritisniti.«

Ni pa nujno, da se ti dečki omejujejo le na nogomet, meni učitelj športa z osnovne šole Bogojina Jošt Slavič. »Dobro je, če se učenci v mlajših letih ukvarjajo s čim več različnimi športi, ne samo z enim. Nato pa mogoče v višji starosti ugotovijo, katera je njihova najljubša panoga, oziroma v kateri se najbolje počutijo.« Tisti dan pa je bil posvečen izključno nogometu in tudi trener Slavič je poudaril, da je koristno, če učenci vidijo, kako potekajo turnirji druge. »S

v skupini U13 pa je zmago slavila ekipa iz Lentija.

»Želimo si, da bi mednarodni otroški turnir v naslednjih letih postal tradicionalen. Najpomembnejše je, da naši porabski fantje vidijo, kako se igra nogomet v Pomurju, v Ljubljani ali drugod po Sloveniji,« nam je povedal glavni organizator Szabolcs Andrejek, ki so ga razveselile polne tribune, a tudi zadovoljni obrazi mladih udeležencev. »Imamo resne načrte, poleti bi radi organizirali velik tabor za mlade športnike. Pri vseh svojih dejavnostih dobivamo ogromno pomoči iz Slovenije,« je še dodal.

Monoštrsko športno dvorano je za poldrugi dan napolnilo bučno navijanje, saj so poleg mladih nogometašev v središču Porabja pripotovali tudi njihovi sorodniki in prijatelji. Uspešna izvedba prvega tovrstnega vseslovenskega turnirja pa nakazuje, da bomo podobne dogodke lahko obiskovali tudi v prihodnje.

-dm-

RAZVOJ IN SODELOVANJE V PORABJU – S PODPORO VLADE SE SLOVENSKA SKUPNOST KREPI

Minuli četrtek, pred pripravi na porabsko borovo gostovanje, so si pred novinarsko konferenco predstavniki slovenske skupnosti in sodelavci državnega sekretariata za cerkvene in narodnostne odnose ogledali poseben dogodek – tradicionalno sekane hloda na Gornjem Seniku. Ljudski običaj simbolično odraža osrednje sporočilo prireditve: Zakon, ustvarjanje družine in povezanost

razvojne dosežke v minulem obdobju in najnovejše podpore, ki so namenjene slovenski skupnosti.

Kot je še dodal predsednik Holecz: »Pri ohranjanju slovenske skupnosti v Porabju imata ključno vlogo medsebojna povezanost in podpora madžarske vlade. V zadnjih letih so bile v regiji uresničene pomembne naložbe: prenovljene so bile dvojezične šole in vrtni, zgrajene in po-

žarskem še danes živi na strnjem, 94 kvadratnih kilometrov velikem območju Porabja, kar dodatno krepi skupnostno kohezijo.

Od leta 2012 dvojezične osnovne šole delujejo pod okriljem Državne slovenske samouprave, ob stalni dopolnilni podpori vlade. V tem času so bile deležne obsežnih infrastrukturnih in tehničnih posodobitev. Sodobna oprema in stabilno delovanje sta ključnega pomena za ohranjanje narodnostnega šolstva. Samo lani je bilo za pouk slovenskega jezika namenjenih skoraj pol milijarde forintov, letos pa naj bi se ta znesek še povečal.

Pomembno področje je tudi gospodarska krepitev regije. V okviru gospodarskega razvojnega programa Porabja so bili prenovljeni številni skupnostni objekti, razvijal se je turizem, podpora so prejele mali in srednje veliki podjetniki. Cilj teh programov je, da mladi svojo prihodnost vidijo doma. Uresničene so

bile tudi infrastrukturne naložbe: na Dolnjem Seniku sta bila prenovljena zdravstvena ambulanta in delno cerkev, v Števanovcih je bila zgrajena telovadnica ter nabavljena zdravstvena oprema, na Gornjem Seniku pa so obnovili vrtec in več cestnih odsekov. Leta 2014 je bila zgrajena tudi povezovalna cesta med Verico-Ritkarovci in Gornjim Senikom, kar je bila dolgoletna želja domačinov.

Verska prenova predstavlja prav tako pomemben steber krepitve skupnosti. S skoraj milijardo forintov podpore je bila prenovljena baročna cerkev v Monoštru, obnovljene so bile tudi številne vaške cerkve in župnišča. V začetku letošnjega leta je bilo za pre-

novno cerkve v Števanovcih zagotovljenih 50 milijonov forintov, dodatna sredstva pa je letos prejel tudi Radio Monošter.

Zsolt V. Németh je poudaril, da sta vztrajnost in ciljna usmerjenost slovenske skupnosti zgledni. Razvoj regije so podprli tudi programi TOP, LEADER, Hungarikum in program Magyar Falu (Magyar Falu Program), v okviru katerih so bile izvedene številne naložbe.

Miklós Soltész je izpostavil tri stebre podpornega sistema: sistem lokalnih samouprav, področje vzgoje in izobraževanja ter razpise in individualne projekte. Letos bo v šest oziroma sedem naselij v Porabju skupno prispelo približno 135 milijonov forintov za izvedbo različnih programov in investicij.

Pomemben mejnik predstav-

lja tudi ustanovitev Slovensko-madžarskega skupnega sklada leta 2022, v okviru katerega sta slovenska skupnost na Madžarskem in madžarska skupnost v Prekmurju prejele po en milijon evrov podpore. Nadaljnjo krepitev sodelovanja med državama potrjuje tudi ministrska izjava o nameri, ki predvideva nadaljevanje podpore.

Ob zaključku je zagovornica še poudarila, da delo zadnjih dvanajstih let dokazuje, kako pomembno je sodelovanje na vseh ravneh. »V ospredju je interes skupnosti, vse drugo sledi temu,« je dejala. Po njenem mnenju ima vsaka podpora v Porabju vidne rezultate, začel pa se je proces, ki dolgoročno zagotavlja, da bo v regiji tudi v prihodnje živela močna in dejavna slovenska skupnost.

nvn

Slovenska parlamentarna zagovornica Erika Köleš Kiss, predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holecz, državna sekretarja Zsolt V. Németh in Miklós Soltész so predstavili številne podpore madžarske vlade, ki so namenjene slovenski skupnosti.

skupnosti so temelj obstoja.

»Skupnost lahko ohrani svoj jezik, kulturo in identiteto le, če ostane zvesta svojim vrednotam ter se zna prilagajati zunanjim vplivom, ne da bi pri tem izgubila svojo posebnost.« S temi besedami je predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holecz odprl novinarsko konferenco, na kateri so skupaj s slovensko parlamentarno zagovornico Eriko Köleš Kiss, državnim sekretarjem Ministrstva za energijo in predsedniški komisarjem, odgovornim za zaščito narodnih vrednot Zsoltom V. Némethom ter državnim sekretarjem za cerkvene in narodnostne odnose Miklósem Soltézem predstavili

sodobljene so bile ustanove ter skupnostni prostori, zagagnani so bili gospodarski razvojni programi. Cilj je jasen – zagotoviti, da bodo porabski Slovenci uspešno živeli in delali v domačem okolju.«

Spregovorila je tudi zagovornica Erika Köleš Kiss. Spomnila je, da je madžarski parlament leta 2011 sprejel zakon o narodnostih, ki je pomenil pomemben mejnik v življenju narodnih skupnosti. Od leta 2014 imajo narodnosti tudi zagotovljeno parlamentarno zastopstvo. Čeprav so Slovenci po številu najmanjša narodna skupnost na Madžarskem, jih odlikujeta izjemna dejavnost in povezanost. Približno 80 odstotkov Slovencev na Mad-

Časopis Porabje praznuje

Pred 35 leti, 14. februarja 1991, je izšla prva številka časopisa Porabje. S tem pomembnim korakom se je začela zgodba, ki že tri desetletja in pol povezuje skupnost, ohranja slovensko besedo in beleži utripe življenja v Porabju.

V vseh teh letih je tednik Porabje postal več kot le časopis – postal je glas ljudi, most med generacijami ter dragocen zapis naše kulture, identitete in vsakdanjih zgodb. Iskrena hvala vam, drage bralke in bralci, ker ste nam vsa ta leta zvesti.

Uredništvo

OD SLOVENIJE ...

Bratuškova: Bonitetne ocene potrjujejo dobro stanje javnih financ

Infrastrukturna ministrica Alenka Bratušek je zavrnila očitke gospodarstva o negativnih učinkih dviga minimalne plače in poudarila, da bonitetne ocene Slovenije odražajo ugodno stanje v državi. Po njenih besedah Slovenija že dolgo ni imela tako dobrih ocen, vse bonitetne agencije pa so javne finance ocenile na zgodovinsko najvišji ravni. V Gospodarski zbornici Slovenije so sicer opozorili, da naj bi nilo zaradi rasti stroškov dela, tudi zaradi dviga minimalne plače, ogroženih 16.000 podjetij in 66.000 delovnih mest. Minister za delo Luka Mesec je minimalno plačo za letos določil pri 1481,88 evra bruto, kar za samsko osebo brez otrok pomeni tisoč evrov neto.

V Stanežičah odprli prvo javno vodikovo polnilnico v Sloveniji

Na območju P+R Stanežiče so danes odprli polnilni park za alternativna goriva, v katerem deluje tudi prva javna vodikova polnilnica v Sloveniji. Namenjena je avtobusom, tovornim in osebnim vozilom na vodik, začetna zmogljivost pa omogoča dnevno polnitev do 25 avtobusov ali približno 150 osebnih vozil. V Energetiki Ljubljana poudarjajo, da Ljubljana s tem dobiva infrastrukturo, ki omogoča hkraten razvoj električne in vodikove mobilnosti, zlasti v javnem potniškem prometu. Ljubljanski potniški promet bo obdržal avtobuse na metan, ki jih bodo nadomeščali z biometanom, hkrati pa povečeval število avtobusov na električno in vodik. Do poletja bo v promet vključil 28 električnih avtobusov, število vodikovih pa se bo letos povečalo na deset. Vodik bo sprva zagotovljen z nakupi na trgu, Energetika Ljubljana pa že pripravlja lastno pridobivanje zelenega vodika. V Podutiku končujejo gradnjo sončne elektrarne z močjo 2 MW, namenjene izključno pridobivanju vodika. Leta 2027 naj bi začel delovati tudi objekt za elektrolizo, ki bo omogočil samoskrbo prvih desetih avtobusov na vodik.

»Té knjige sem napisala o lidaj, zavolo steri sem takšna, kakšna sem«

V naši novinaj ste že večkrat leko šteli o tom, ka je naša prva in dugolejtna urednica Marijana Sukič v lanjskom leti napisala deset kratki pripovejsti, štere se od božiča leko preštéjo v knjigaj 'Daleč, daleč spejva mila nauta'. Na svetek slovenske kulture, 8. februara, so tau zbirko nutpokazali v varaškem Slovenskom domi, gde je pisateljica dosta pa na žmani pripovedjala o svojom pisanji.

Od njé smo zvödali, ka prvi šest štorij guči o njeni mlašeči lejtaj ali pa so eške starejše. Povödala je, ka je bilau tistoga reda srmastvo, donk pa so lidgé bole vküper držali. Mlajši so se kauli vözraščeni sükali pa je poslušali, tak so se včili rejč, nauté pa poštenjé. Vsikdar se je prej nika godilo, zdaj pa je vsikši za sebé.

Marijana je dale povödala, ka so njeni stariške živeli v trdom komunističnom režimi, njena generacija pa že v bole mékom. Od tej cajtov leko štémo v drugom tali knjige, gde avtorica piše o svoji študentski lejtaj pa deli v varaškem kulturnom domi. Če rejsan je bila tedešnja situacija ležejša, so v porabski vesnicaj sodacke eške dostakrat spitavali, kama pa zakoj človek dé. Starci so prej radi gučali, ka se je tistoga ipa bole varno živelo kak zdaj, dobro pa vejmo, ka so tau varnost plačali s svojov slobaudnostjov.

V knjigaj leko štémo od toga tö, gda so porabski Slovenci začnili furt večkrat ojeti v Slovenijo. Po Marijanini rečaj so eške samo te gorprišli, ka na prekmurskoj strani grajnecé skor tak gučijo kak na tej, Porabci pa smo v

istini njino lüstvo. Pisateljica pravi, ka je naša trnok ovaška rejč naša tragedija, vej se pa žmetno porazmejmo z drugimi Slovencami. Malo smo go vöopitali kauli toga. - *Marijana, ti si te pripovejsti napisala tak v našoj*

»Té knjige sem napisala za vsakšoga tü v Porabji, steri kakšo koli štenjé rad v roké vzeme.« je o svojoj zbirki kratki zgodb povödala Marijana Sukič.

domanjoj rejči kak v knjižnom geziki. Kak so se narajale, v šterom geziki si je oprvim napisala?

»Dja sem te zgodbe začnili pisati v našoj porabskoj rejči. Prva štorija, stero sem napisala, je bila 'Méca, prinesla sem ti Emo!'. Ta guči o moji stari starišaj pa o mojoj mami. Dja si te lidi ne znam predstavlati, ka bi gučali v knjižnoj rejči. Oni v meni živéjo tak, kak smo se mi gnauk svejta doma pogučavali v našoj domanjoj rejči. Če tak vzememo, v prvi šest zgodbaj pišem o lidaj, steri so vejndrak nikdar nej knjižno gučali. In zatok mi je bilau čistak normalno, ka začnem pisati po našom. Pa tau mi je tö pred očami bilau, ka komi, kakšim lidam dja te zgodbe pišem. Ka je moj cil, što aj bi je što? Te sem pomislila na starejšo generacijo, stera se je nikdar nej včila knjižno rejč. Zatok sem začnili po domanje pisati. Drugi kra-

ug je biu, gda sem cüjsela pa začnili te štorije dojbráčati v knjižno rejč. Morem povödati, ka se mi je tisto nej tak fejst vidlo. Nej mi je tak od pera - od računalnika - šlau. Mejla sem eno takšo čütenje, ka če te što-

rije prejkposadim v knjižni gezik, nikak zgibijo bistvo. Tisti domanji žma, lejpo domanjo rejč. Vejpa naš gezik trnok milo zveni. In nikak, gda so bile knjižne zgodbe gotove, sem dobila čütenje, ka so zgübile milino in so bole trde gratale.«

- Kak vidimo, z ednoga tala gučijo tvoje pripovejsti o indašnjom porabskom žitki, po drugom tali pa si dojspisala varaške, moderne motive. Za koga si té knjige v istini napisala?

»Napisala sem je za vsakšoga tü v Porabji, steri kakše koli knjige rad v roké vzeme. Moji prvi šest štorij je rejsan bole iz veškoga, paverskoga življenja. Vejpa tü nikak postavlam spomin svojim starim starišom, starišom pa žlati. Ovak so tau takše teme, stere je starejša generacija ranč tak preživela, se z njimi srečala. V steroj koli držini se je leko kaj takšoga zgodilo. In zatok sem mislila, ka do se takše zgodbe

starejšoj generaciji vidle, ka do tau oni radi šteli. Zadnje štiri štorije pa so že bole o meni. Pripovejdam, kak sem začnili delati, ka se je vse godilo v cajti socializma, kak smo mi vse tisto doživeli. Kak smo prve stike navezali v Sloveniji, kak smo taojdlji, kak so nas tam nikak čüdno gledali, vejpa so nas nej poznali. Te štorije so že bole leko zanimive za mlade tö, vejpa se oni zdaj odijo včit v Slovenijo. Oni zdaj že mogauče ovak gledajo na cejli slovenski narod kak mi tistoga ipa. Mi smo se komaj te začnili zavedati, ka smo en tau slovenskoga naroda.«

- Pravla si, ka so te na poštiji večkrat stavili pa ti pravli, ka so prešteli tvoje knjige. Brodiš, ka si se dobro odlaučila za takše kratke pripovejsti?

»Dja tak mislim, ka je te svejt nej za tau, ka bi lidjé šteli duge, duge romane. Zatok sem se odlaučila, ka aj baujo tau bole kratke zgodbe, stere so se z menov ali z mojov držinov zgodile. Zakoj sem se tak odlaučila, ka mo pisala ranč od svojoga žitka? Tak mislim, ka vsakši pisatel - te tö, če si vözmisli kakšo zgodbo - sam sebé nin notra napiše. Sam svoj žitek, tisto, ka je doživjo, ka je preživjo. Če ovak nej, se tau v formi čütenj pokaže. Na drugoj strani pa sem dja - kak sem na začetki knjige dolanapisala - te zgodbe zatok vküpsklala, ka bi obrnila spomin na tiste lidi, steri so mi blüzi, stere mam rada in sem mejla rada. In sterim se leko zavalim, ka sem gratala takšna, kakšna sem, ka sem gratala porabska Slovenka.«

-dm-

Porabski penzionisti so tō pomagali pri pripravah na borovo gostüvanje

Borovo gostüvanje je velka tradicionalna fašenska šega. Nej gé málo delo vse organizirati, se skrbeti za vse. Dosta lüdi dela za tau, aj vse dobro dé. Letos ga je organizirala Slovenska narodnostna samouprava Monošter-Slovenska ves s pomočjav Državne slovenske samouprave.

Porabski slovenski upokojenci smo se tō pripravljali na te den. Dobre odnose mamó s Slovensko samoupravo iz Slovenske vesi, pomagamo enoma drugomi. Penzionisti smo trikrat meli rokodelske delavnice v Slovenskom domu v Monoštri. Na vsakšo delavnico je prejk 20 žensk prišlo. Delali smo iz kreppapira vsefelé

rauže in vence pa pantlike za okinčati baur, oder pa šator. 105 kreppapirov smo gorponücali, aj baude zavolé dosta dekoracije. Koražno je bilau vküp delati, süjkati papire. Uživali smo pri deli. Hugi Meggyes (Meggyes Ferencné) s podporo Slovenske samouprave iz Slovenske vesi nam je prinesla piti, vino in sok, aj nej bi bili žedni pa aj bi se naši prsti bola gibali.

Tak ka so škatüle brž pune gratale z gotovimi raužami.

Radi smo, ka smo leko pomagali s tem pa nika cuj dali k borovomi gostüvanji. Zvün toga smo obečali pa smo pred gostüvanjom v Monoštri oder okinčali, gé je bilau zdavanje, in pri hoteli Lipa šator

tō dekorirali, na staule rauže sklali. Iz društva se je dosta lüdi nutnaravnalo, sprvajalo baur od Slovenske vesi do Slovenskoga doma v Monoštri. Gvüšna sem, ka steri so se nej steli nutnaravnati (našemiti), so se tō koražno počütili na fašensko soboto.

Margit Čuk

FAŠENEK JE TU!

Fašenek (pust) je čas od svetih treh kraljev do pepelnice, ki je letos 18. februarja. Na Madžarskem so pust začeli praznovati v srednjem veku predvsem po nemškem zgledu.

Pustni čas je čas, ki je zelo bogat z raznimi šegami, za naše območje je na primer značilno borovo gostüvanje. Letos je to lepo šego organizirala Slovenska narodnostna samouprava Monošter - Slovenska ves. V preteklosti so borovo gostüvanje lahko organizirali samo v tisti vasi, kjer v pustnem času ni bilo poroke. To se je zdaj že spremenilo.

V naši županiji zdaj že povsod vlečejo bor, ne glede na to, ali imajo poroko v tem času.

Našo pustno prireditev je organizirala nemška narodnostna samouprava, ki so jo podpirali tudi lokalna in slovenska narodnostna samouprava ter društvo za lepšo vas. Ljudje v maskah, predvsem mladina oziroma mlade družine, so se zbirali v kulturnem domu. Tako kot se modernizira vse okoli nas, se tudi maske. Pri običajnih maskah (čarovnica, smrt, živali) se pojavijo razni liki iz filmov, kot Scooby doo. Pustni sprevod se je napotil v vas ob spremljavi glasbe, za katero je poskrbel glasbenik Csabi Csuk. Ko so se vrnili, so jih čakali vaščani v kulturnem domu. Publiko je v imenu nemške narodnostne samouprave pozdravila Erika Persi Borbély. V drugi polovici prireditve je potekala projekcija. Zbrani so si lahko ogledali posnetke o prireditvah iz prejšnjih let vse do leta 2011. Ta del je sestavil Jože Labricz, predstavnik lokalne samouprave. Hvala za njegov trud.

Predsednica Erika se je zahvalila navzočim za udeležbo, članica samouprave Hilda Czucpai pa jih je prosila, naj kakšne fotografije, če jih imajo, pošljejo samoupravi, da bi lahko dopolnili zbirko. Za pogostitev so vaščani prinesli krofe in razne pustne sladice. Bile so zelo okusne.

Erika Glanz

... DO MADŽARSKE

Madžarska ima od sodelovanja s Kitajsko veliko korist

„Madžarska je imela od sodelovanja s Kitajsko veliko korist,” je izpostavil madžarski zunanji minister Péter Szijjártó ob obisku kitajskega kolege. „Leto 2025 je bilo že tretje zaporedno leto, ko je največ naložb na Madžarsko prišlo prav iz Kitajske. Te naložbe so vsekakor prispevale in še prispevajo k modernizaciji in krepitvi madžarskega gospodarstva v obdobju, ko se svet spopada z eno krizo za drugo ... Lani je bila Madžarska spet glavno ciljno območje naložb kitajskih podjetij. Dobra novica je, da bosta letos podjetji BYD in CATL začela proizvodnjo, s čimer bosta prispevala, da bo Madžarska vodilna v evropski industriji novih električnih vozil”, je povedal. Po njegovem mnenju Kitajska prispeva tudi k razvoju srednjeevropskih regionalnih povezav, kar dobro dokazuje dejstvo, da bo 27. februarja stekel tovorni promet na železniški povezavi Budimpešta–Beograd, ki so jo gradili tudi s pomočjo kitajskega denarja. Sledil bo tudi potniški promet, in sicer od 14. marca. V zvezi s tem je opozoril, da bodo hitri vlaki med glavnima mestoma Madžarske in Srbije vozili vsaki dve uri s hitrostjo 160 kilometrov na uro, pri čemer bo dvakrat dnevno Beograd povezan z Dunajem prek Budimpešte. Poleg tega so dosegli dogovor, da bo namesto dosedanjih 42 tedenskih letov 77 letov povezovalo Budimpešto z velikimi kitajskimi mesti: 35 potniških in 42 tovornih letov.

Januarska inflacija še nižja kot decembra

V januarju se je inflacija upočasnila na 2,1 odstotka, kar ni le bolj ugoden podatek od pričakovanj na trgu, temveč pomeni tudi, da je rast cen padla pod cilj centralne banke, kar se je nazadnje zgodilo januarja 2021. Sveži podatki tako ustvarjajo nove razmere: za Madžarsko narodno banko se zdaj realno lahko pojavi vprašanje znižanja obrestnih mer, čeprav lahko inflacijska tveganja v prihodnjih mesecih še vedno svetujejo previdnost. Izključeno ni niti, da bi inflacija začasno spet preseгла cilj. Januarski podatki so ključni tudi zato, ker podjetja običajno na začetku leta močneje zvišujejo cene. Prvi meseci pa pogosto določajo celoletno inflacijsko pot.

NEJ BI FAJN BILAU

Sto je prejšnji keden v Slovenski vesi na borovom gostüvanji odo, tisti je leko vido, kelko papirnati rauž je bilau. Kak baur, tak je

cejla ves okinčena bila. Pa nej samo tau, lidgé, kak zvač, tak svadbice, družbange, proščaji, če več nej, eno raužo so gvüšno meli na sebi. Prvin se je lüstvo največkrat po zimaj ženilo, gda nej bilau živi rauž pa penez tō nej, ka bi je leko küpli. Ka je bilau živo, tau je samo mrtveča trava bila,

boroštjan pa pušpank. Te zimzelene še gnesden nücajo kak na borovom gostüvanji tak na birmi za okras. Kak trbej mrtvečo travo plesti, gde raste, kak go trbej brati, od tauga de nam Marijana Kovač pripovedala.

- Marijana, vi v Varaši živete, kak se leko tak fejšt razmejte papirnate rauže delati pa mrtvečo travo plesti?

»Tak ka sem ge na Gorenjom Seniki gorrasla, prvin se je tau doma dosta delalo, tau sem ge vidla pa probala pa tak sem se te navčila.«

- Penzionistke že več kednauw papirnate rauže delate, pa kak sem vido, zdaj ste pa pri kosavnoj fabriki zimzelen brali, s tauga ka baude?

»Bršljan smo brali, pozimi zvün tauga, mrtveče trave pa pušpange drügo zele-noga nega. Kak prvin, tak

smo zdaj mi tō pobrali bršljan pa s tejm okinčamo baur. Leko bi kinčali s mrtvečo travov tō, samo tisto je dosta bola müdno, zato,

Marijana Kovač je trno aktivna penzionistka.

ka tisto plesti trbej.«

- Kak se plete?

»Mrtveče trava kratke štingline ma, tisto moraš tak vküppobrati na en küp

Penzionistke so brale bršljan pa z njim okinčale baur.

pa tau te na en dugi štrik začneš gorvezati eden za drüгим, dočas, ka dva tri mejtre ne napraviš.«

- Tau mrtvečo travo gde leko nabere, gde tau raste?

»Ta trava je vsigdar zelena, bola tak na kraji lesa raste, ge na Janezovom brejgi tū

znam tak tri, štiri mejsta, gde se leko bere. Tau samo od sebe raste, nej trbej saditi, tak mislim, vō iz korenja požene.«

- Zaka se tak zove, ka mrtveča, ma kaj do mrtveca?

»Tau ge ne vejm povedati, zaka se tak zove, ka mrtveča, ka bi se rejsan mrtveča leko zvala, tau je pušpang. Te zimzelen se nutra v posvečeno vodau deje pa te s tejn so mrtveca pošprickali.«

- Prvin se je mrtveča trava večkrat nücala kak gnesden?

»Na borovom gostüvanji vsigdar, pa ranč tak, gda je birma bila, te so tō s tejm povili vrata, gde so pušpeki gornapisali, ka Baug daj pa Zbaugom. Tak mislim, večkrat so nücali mrtvečo travo kak zdaj, zato ka te so več časa meli plesti, gnesden že niške nejma časa. Ranč tak kak mi tū bola bršljan nücamo, gda

tō bola pušpang klali, zato, ka lejpo zeleno barvo ma pa duže je tastau kak mrtveča trava.«

- Prvin, če je mrtvec bejo pri rami, te so doma venec redli, te so nesli na pokapanje?

»Večer, tisti, steri smo tau znali delati, smo vküper prišli, leko povejm, sir nas je dosta bilau, pa smo za cejlo rodbino naredli ven-

nje so doma redli, tak je tau bilau na Gorenjom Seniki tō?

»Na Seniki smo meli enga tišlara, steri se je Bedek zvau, on je redo škrinjje. Če je stoj mrau, te je tam trbelo naraučiti škrinjo, on go je napravo, napiso, znautri vönapravo vse, ka trbelo, ranč tak kak gnesden.«

- Zdaj nazaj demo na papirnate rauže. Ka mi-

Pred borovim gostüvanjom so penzionistke trikrat mele delavnice, gde so delale papirnate rauže.

ce. Depa prejšnji den smo najprvin papirnate rauže napravili, stere smo nut v loj djali, aj bola dugo držijo. Tau se je tak delalo, ka smo loj segreli pa te papirnate rauže smo nutriknamočili v loj, gda je loj že vse zakriu, te smo brž v vodau djali. Od vode se loj brž razlado pa te od toga so lejpe svejkle gratale rauže.«

- Kak se je podlaga delala za vence?

»Tak, ka smo šibe od pantovca na okrauglo vugnili pa te na tau smo brojco goraspeleli, potejn pa te še rauže smo gorazvezeli na venec. Sto se je že dobro razmo, en venec so en večer naredli. Če je sila bila, ka so brž pokopali mrtveca, te je več lüstva bilau pozvano pa en večer ali dva so vse naredli.«

- Prvin, kak vejm, še škri-

slite, če vaša generacija že nede delala papirnate rauže, baudejo taši mladi, steri do tau tadale pelali?

»Dobro bi bilau, če bi bili, depa ge se od tauga bojim, če mi starejši že nemo delali, te se tau pomalek pozabi, nede nikoga nej sto bi delo papirnate rauže.«

- Te vnauge rauže, ka ste zdaj penzionistke v Varaši pa v Števanovci dvej Iluške delale, so sploj dosta dela pa časa prosile, dočas so se naredle. Ka bi človek tašoga reda mislo, čüto, če bi prišo dež pa te cejli vaš trüid, te rauže bi oničo, vse bi se raztopilo?

»Sploj bi nej fajm bilau, depa mamu vüpanje, kak do toga mau nikdar nej bilau deža, tak ga zdaj tō nede.«

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O MENJE POZNANI ŽENSKAJ

Gnešnja pripovejst skauzi štiri države, rosage nas pela. Začne se v Avstrijsko-vogrskoj monarhiji, po njoj kralstvo Jugoslavija pride pa

povejdala, tak včasim so prajli, ka s toga nika nede. Nas je doma dosta bilau, kuman, kuman se je za krüj prislüžilo. Kak povejdano, 14 lejt stara

vöminili. Vse tau smo iz Trsta ali Kopra prinesle, gda smo djajce pa zmejs tüdi piščance odale.

Življenje Šavrnika pa od nji poti so politični sistemi ravnali. Škejmo prajti, nejsno gnako v Monarhiji delale, kak je po tejm v Kralstvu Jugoslavija bilau. Po prvoj velkoj bojni so se granice na nauvo potegnile. Depa Šavrinija pa s tejm cejla slovenska Istra so znautra nauve Talanjske republike ostano. Se je pa skauzi čas tüdi tisto vöminilo, ka se je v varaš pelalo. V vasaj se je palinka delala. Tak so tüdi tau odavali. Pa eške toga se Marija spumni, ka klobasi pa posušeno masau ranč tak so odavale.

Za Marijo se leta 1927 vse vömini. Oženi se, več je nej Marija Babič, zdaj Marija Franca grata. Mauž Djauži je na zemlej delo pa k velikim vertom je tüdi ojdo slüžit. Marija tri čerke pa sina rodi. Zdaj več telko ne more na paut ojdi.

Druga velka bojna vnauge žalosti v slovenske držine prinese. Tüdi zatoga volo, ka možakarge so za Talane mogli v bitje iti. Ranč takše se je z Marijinim maužom Djaužinom zgodilo. Pa je v bojni spadno. Marija se tak spominja: Tau me je skur na nikoj djalo. Nika sam nej več za naprej vidla. Že sam si brodila, ka vse se je zgotovilo, konec je. Depa nej tak bilau. Mlajše sam mejla, sin je kuman dve leti emo. Niške nas nej pito, kak leko živemo. Pa smo zato s svojim delom zmogli. Kuman, kuman....

Po konci druge velke bojne se granice znauva na nauvo namalajo. Marija v Koper pa Trst več kak inda, zagnauk ne more. Od granic se glavške eške zgučavajo. S svojo domanjno ekonomijo po hrvaški varašaj v Istri ojdi. Tau so varaši Reka, Pula pa Pazin bili. Več je nej telko pejški odjla. Na cug si sede, gda odavat ojdi. Pa go znauva nesreča čaka. Osaudi-

jo go, ka je lidi prejk granice švercala. Za sedem mejsecov go nut v vauzo zaprejo. Tam go na velke mantrajo, bijejo,

ča k Mariji Franca pripela, pri njoj leko živé, do velkoga pajdaštva pride. Marija njemi na velke od Šavrinke pripovejda,

Gračišče je ena od vnaugi mali vesi više maurdja, kama so ženske iz Šavrinije po slüž ojdle. Zato so jim Šavrinke prajli. Gnes nas na tiste čase literatura pa folklor spominjata.

Socialistična Jugoslavija, ka bi se v Sloveniji zgotovila. Vse vküper pa se je v mali krajini godilo, že davnik pa eške gnes njoj Šavrinija pravijo. Za enoga od centrov Šavrinije v slovenskoj Istri ves Gračišče vala.

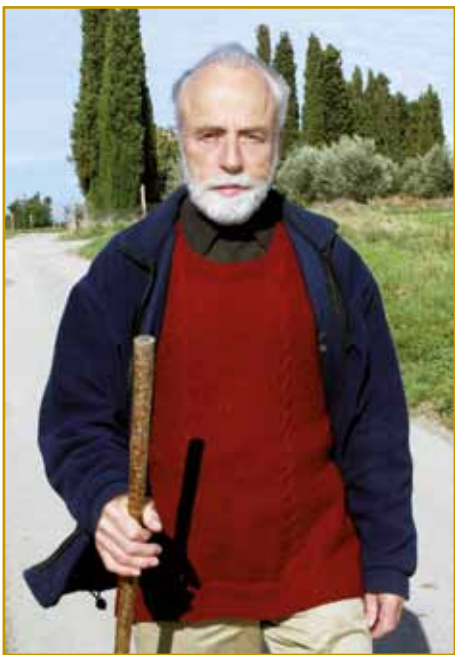
Ena od vnaugi Šavrinke je Marija Franca bila. Njeno življenje bi vcejlak tapozableno ostanolo, če bi se nej s pisatelom Marjanom Tomšičom srečala. Zavolo njega pa Marije gnes od toga se več vej. Pa tüdi od Marije leko pišemo.

Meti sumara, velki košar za tau našo šavrinško delo, je kak bi gnes mercedesa emo. Tak se stari časov Marija spominja. Od mlašeči lejt tak pripovejda: Že kak deklička sam

si neka ne velke želejla pa sam eške nej vedla, ka je tau. Dosta lejt po tejm sam vejdlja, ka sam več znanja želejla. Znanje je v šaulaj doma, za šaulo pa pejnez nej bilau. Gda sam starišom kaj od šaule pri-

Marija oprvin v Koper pa Trst djajca nosi. Največ so tau v varašaj odavali. Najprva so Šavrinke djajca po vasaj vküper nabejrale, ka so je po tejm »tam spodkar« odavale.

Depa paut se je z djajci začno-

Marjan Tomšič (1939-2023) je vnauge knjige od Istre pa tüdi Šavrinke napiso. Sedem lejt je pri Mariji živo, dokeje si nej auto küpo. Pajdaštvo pa je ostanolo, kak je čas emo, je pri Mariji biu pa njene pripovejsti poslüşo.

la. Marija Franca piše: Nika smo nej s pejnezi delali. Gda smo do rama prišle, djajca so nas čakale. Njim smo tisto tadali, ka njim je trbelo; špi-ce, duhan, petroli... Ja, tüdi za rižo pa cukar smo djajca

Marija Franca (1907-1996) se je kak Marija Babič narodila. Tau se je v rami zgodilo, v sterom je 27 lüdi živelo. Že 14 lejt stara je kak njena mama pa njena baba na sumari začnila krüj slüžiti.

lačno pa žedno njajo, aj vöovadi. Aj vöovadi, sto je z njau eške takše delo. Nika nej mogla vöovaditi, ka nika je nej včinila. Marija Franca eške neka lejt po drugoj velkoj bojni kak Šavrinke živé, potejm že autonge od nji delo prejk vzemejo.

Leta 1979 se zgodi tau, zakoga

un od toga piše. Pa nej samo tau, Marjan go vse bole nagučava, aj tüdi sama od toga piše.

Marija se vsega toga tak spominjala: Marjan mi je povedo, neje zavolé, ka tau meni pa šaularom v šauli pripovejdaš. Piši, Marija, piši. Na, tak se je začnolo.

Spodkar na tej fotografiji piše: Šavrinke na pauti domau. Tau se leko po tejm vidi, ka je ženska zar za sumarom že košar nut v košar djala. Duge kilomejtre so vsikši den obojdle.

volo gnes od Šavrinke pa Marije več vejmo. Mladi školnik pa pisatelj Marjan Tomšič slüžbo na šauli v Gračišči dobi. Busi so na rejci v ves prišli, ka bi leko v Kopri živo. Tak ga sre-

Marija Franca je tri knjige od Šavrinke vödala. Moramo nut v nji poglednoti, gda znauva vaše pa naše novine Porabje vöpridejo.

Miki Roš

KAK DELÜVLE IŽA GIBANCE?

26. januara je prišlo več goustov v Renkouyce na Markovskom v Ižo gibanice (Hiša gibanice), gé so jim predstavili delüvanje iže pa skupine Hudo dobro, štera vodi ižo, »nigdašnjó« Grofovo domačijo, gé je »nigdasvejta« gorzraslo šestnajset mlajšov v enoj držini. Obiskovalci so prišli nej samo z Slovenije, liki z Vogrsko-ga tüt, kak z Sobočke vesi (Magyarszombatfa), okolice Vasvára ali hrvaške vesi Kerestur (Murakeresztúr) pri Velkej Kaniži. Lejko so pogledali Ižo gibanice pa spoznali čüdno zgodbo grünta, ka kak je najšo »nigdašnji« vert na njivi süknjo pejnez, s šterimi je dojküpo grünt od böltinske grofojce. Najbole važno pa je tau, ka je ta iža nosilka kulturne erbije v kulinariki (konyhaművészetben). Tau je živo mesto, gé tadale živejo tradicije. Cil pa mora biti za podeželsko ižo, ka naj bau tradicija doživetje (élmény) za lidí. Po predstavítvaj vodnikov Iže gibanice so meli vküper obed pa so lejko küpili z »bunte« tiste pridelke (termékeket), štere tam odavajo. Goustje so med sebov pa z vodnikami Iže gibanice

lejko zamejnjali izkušnje (tapasztalat) kak tüt pa doma vodijo podeželske iže (tájházakat). Kà so pričaküvanimi stroškami, zatok moramo meti varnostno rezervo (tartalékalap). Talati trbej naloge, kà eden človek vse ne more sám napraviti. Vsakši naj se spravlja ekstra s koordinacijov, tehnikov, komunikacijov pa varnostjov. Trbej ešče pomočnike pa prostovolce (önkéntesek), šteri pomagajo v drügij nalogaj. Če je že konec programa, je delo itak nej končano. Trbej pogledati rezultate pa trbej vedeti, če je bilau lüstvo zadovolno s prireditvijov. Kelko je koštala vse vküper prireditve pa kelko pejnez nam je prinesla. Fejst fontoška je dokumentacija, tau lejko pomejni vküppobrati slüžbene papere (kak račune) ali pa vküppobrati kejpe, video posnetke, šteri so bili napravljeni na prireditvaj, etak so ovekovečali spomin. Po takšoj prireditvi sigdar lejko dobimo izkušnje, ka ka lejko delamo bauške, če mo meli sledkar pá takši dogodek. Tisti den so večkrat gučali o varnosti, kà zdravje, nepoškodovanost, življenje človeka nigdar ne more biti drügorredno pitanje. Čegli tau indrik tüt dostakrat poudarjajo pa je bilau puno tragedij, s šterij bi se trbelo včiti, itak je takši človek, ka ma za nika nesreče z zgodovine. Nej tak davnik smo lejko vidli, ka se je zgodilo v Crans-Montani v Švici.

Čegli mamó že naprej sestavljeni scenarij (forgatókönyv) o bodoučoj prireditvi, itak trbej meti pred očami, ka se ka koli nepričaküvanoga lejko zgodi. Hrvati z Kerestura so povedjali svoje izkušnje, kak so morali predstaviti vse, kda so organizirali svojo prireditve, je, naj nej samo o dogodki, liki o delavnostaj (tevékenységekról) tüt napravijo kejpe ali drüge posnetke, če na priliko küjajo ali pečejo, ali pa majo kakše delavnice. V Iži gibanice, kda majo prireditve, večkrat v obliki delavnice pečejo gibanico s starejšimi lidami ali »školskimi« mlajšami. Dobri kejpi pa posnetki zednin kažejo počütje pa atmosfero. Z dobro predstavlenov podobov napravijo dober vtis na skupine ali lidí. Hudo dobro ma svoj profil na Facebooki pa Instagrami, gé oglasüvle svoje pridelke. Hudo dobro se je predstavilo v programi Štartaj Slovenija tüt, gé so sodelüvali velke baute kak Interspar, tau pa je prineslo vekšo poznanost za pridelke v Sloveniji, štere odavajo v Iži gibanice tüt. Čitalci internetskoga portala Sobotainfo so leta 2024 glasüvali za najbaukšo prekmörsko gibanico. Tak so najšli, ka majo najbaukšo gibanico gli v renkouvskej Iži gibanice. Vsi tej nastaupi v medijaj so važni za podjetje pa važni kriterij dobrega poslovdstva.

Čegli mamó že naprej sestavljeni scenarij (forgatókönyv) o bodoučoj prireditvi, itak trbej meti pred očami, ka se ka koli nepričaküvanoga lejko zgodi. Hrvati z Kerestura so povedjali svoje izkušnje, kak so morali predstaviti vse, kda so organizirali svojo prireditve,

kà je zmejs prišla smrt papeža Frančiška. Za papeža spomina volo so nej smeli držati veselice, zednin pa prestaviti dogodek je biu strašni izziv. Z dosta trüdami pa napestmi (feszültséggel) so tá napravli, liki na konci so vse srečno rejšili. Cilne skupine, šterim organiziramo dogodke pa prireditve, so dostafelej. Lejko je lüstvo, štero žive v okolici, ali pa turisti pa obiskovalci. Tüt lejko delamo prireditve strokovnoj javnosti (szakmai közönségnek) ali medijam, šteri do širili glas med lüstvom. Važno

je, naj nej samo o dogodki, liki o delavnostaj (tevékenységekról) tüt napravijo kejpe ali drüge posnetke, če na priliko küjajo ali pečejo, ali pa majo kakše delavnice. V Iži gibanice, kda majo prireditve, večkrat v obliki delavnice pečejo gibanico s starejšimi lidami ali »školskimi« mlajšami. Dobri kejpi pa posnetki zednin kažejo počütje pa atmosfero. Z dobro predstavlenov podobov napravijo dober vtis na skupine ali lidí. Hudo dobro ma svoj profil na Facebooki pa Instagrami, gé oglasüvle svoje pridelke. Hudo dobro se je predstavilo v programi Štartaj Slovenija tüt, gé so sodelüvali velke baute kak Interspar, tau pa je prineslo vekšo poznanost za pridelke v Sloveniji, štere odavajo v Iži gibanice tüt. Čitalci internetskoga portala Sobotainfo so leta 2024 glasüvali za najbaukšo prekmörsko gibanico. Tak so najšli, ka majo najbaukšo gibanico gli v renkouvskej Iži gibanice. Vsi tej nastaupi v medijaj so važni za podjetje pa važni kriterij dobrega poslovdstva.

Akoš Anton Dončec

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

				AVTOR: MATJAZ HLADNIK	FLORA IN ...	NAŠ TRIO TENORI- STOV	LASTNIK MICRO- SOFTA GATES	PEVEC RAFAEL ZUPANČ	LUKNJA ZARADI UDORTJA	AMERIŠKA PISATE- LICA NIN	ZAPOR- NICA
				DRUGI MESECI V LETU							10
				HČ KRALJA MINOSA NA KRETI			7				
				ZELO TRIDA KOVINA (W)	1						
				AFRIŠKI YELETOK				MODEL	6		
				NAŠA TISKOVNA AGENCIJA				MLAD, DRUŽABEN FANT			
POMOČ: ACORA ANAS LE MANS LETAVEC	PREBI- VALCI SEVERA	GEOME- TRUJSKO TELO	AMERIŠKA TENIŠKA IGRALKA WILLIAMS	ROČNA RUBIŠKA MREŽA NA PALJKI ATA			MAROGA SLOVITO DIRKA- LIŠČE V FRANCIJI				
RASTLINA ALI ŽIVAL IZ EKSO- TICNIH DEŽEL				8	MANEKEN KOBILICA					GLAVNI TRG V STARIH GRŠKIH MESTIH	
STARO IME ZA FEBRUAR	9				MODRČEK		DEL KOLE- SARSKO DIRKE MICKEY ROONEY	4			
SVINJSKA ZAREBR- NICA		2			IGRALKA WATSON MALI ELEKTRIČNI RENAULT				EVA GREEN		
13. IN 15. DAN V RIM, KOLEDARJU					LEK TONI NIEMINEN					3	
VODJA, SVETO- VALEC							HRUP, ROJOT				
PREBI- VALEC IRANA				5			LIKOVNA OPREMA V TEATRU	11			

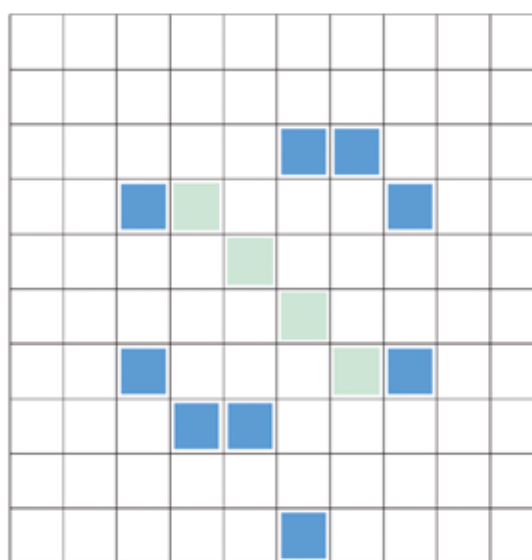
Končna rešitev:

1	2	3	4	5	6	7	5	8	1	8	9	10	11	4
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	---

SUDOKU

6				8				3
		1	5	7	4	9		
	4			2			1	
				3				
		9	8	6	7	1		
8			9	5	1			4
			6	4	3			
	8	4				3	9	
	1			9			2	

ŠTEVILČNA KOMBINACIJA

S kombiniranjem razvrstite spodnje številke v križanko, tako da se bo vse pravilno križalo in izšlo. Ob pravilni rešitvi boste na označenih poljih dobili rojstno letnico ameriškega predsednika Abrahama Lincolna, ki se je rodil 12. februarja.

15 - 21 - 32 - 33 - 34 - 46 - 51 - 62 - 81 - 83 - 139 -
394 - 614 - 816 - 888 - 915 - 1567 - 6425 - 8369 -
21356 - 27469 - 98611 - 680621 - 2295893 - 7229136
- 8161968 - 1613584572 - 2926902387 - 3468235119
- 3569882855 - 3621323899 - 4275594838 -
6211221366 - 9312813975 - 9653576655

SLOVENSKI UTRINKI

Nauvo oddajo Slovenski utrinkov si leko poglednete na televizijskem programu

Duna TV v četrtek, 26. februarja, zrankoma v 6.51.

Če zamidite, bau oddaja na programi znauvič na kanali

Duna World gnaki den zadvečerka v 13.25.

Magazin leko kisnej vidite na internetnom atrejsi:

<https://mediaklikk.hu/musor/slovenski-utrinki/>

Nutzakapčite tevene, mi vas čakamo!

TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:

<https://tvspored.delo.si/>

BOROVO GOSTÜVANJE V PORABJU

Pod Srebrnim brejgom ...

... je zimska Olimpijada 2026 nauve junake dala. Nauvi štirge so z zlatom kaulak šinjeka velki športni svejtek naredili. Anže Lanišek, Nika Vodan, Domen Prevc pa Nika Prevc so od vsej ekip daleč najdale na smučaj skakali. Pa nej samo tau! Oprvin v historiji sta zlat v enoj ekipi brat pa sestra daubila. Ja, znauva od Nike pa Domna Prevca pripovejdamo. Od fenomena držine Prevc je že dosta povejdanoga bilau. Tüdi tau, ka štirge iz držine zlat z olimpijade majo. Brata Peter pa Cene sta ga štri

Nika Vodan, Anže Lanišek, Nika Prevc, Domen Prevc so tak zlat sprovali. Zvün toga trbej prajti, ka Nika Vodan je ranč tak štiri lejta nazaj v Kini zlat dobila. Depa, eške nej oženjena bila, Križan se je pisala.

lejta nazaj v Kini dobila. Kak Peter pa Cene sta že v športno penzijo odišla. Kak povejdanoga, tau leto sta kcuj k njima eške brat pa sestra stanola.

Po konci tekme pa vsej drugi ceremonij, so v Slovenskom olimpijskom rami malo veselico meli. Gvüšno se je nej na velke pilau. Kakšna posanca šampanjca, kakšo pivo, pa tau je vse bilau. Zvün veseldja pa plesanja je tau vse bilau, ka Slovenci pa Slovenke pred seuv eške tri tekme v skakanji na smučaj so meli. Zakoga volo od toga pripovejdamo? Ka do škandala je prišlo. Depa najprva neka od Slovincov trbej prajti, ka »veneje« delajo. Nej malo

Igor Medved na olimpijadi več na majuče, gda sto aj skauči. Doma gleda, ka se pri saudsedaj Talanjaj godi.

nji kak treneri si krüj slüžijo. Zmejs med njimi se je tüdi Igor Medved najšo. Inda je na smučaj skako, po tejm se je za trenera vözašaulivo. Slegnje dve leti je reprezentanco Finske (Finrország) prejk emo. Pa se je zgodilo, ka na tekmo je pošteno aumani prišo. Tak včasini je »nogau daubo«, domau so ga zagnali. Medved je od toga tak pripovejdo: Po tekmi so me slovenski pajdaške na fešto za zlat pauzvali. Cejli den sam nika nej djo, tak je alkohol svoje delo obredo. Ja, leko bi tak bilau, depa neje tak bilau. Kak smo prajli, slovenski zlat se je nej v alkoholi »kaupo«. Vö je prišlo, ka Medved je nej vedo, steri den je kaj bilau. Eden den prva se je nacejco, gda so Nemci svojo zlat medaljo svetili.

Srebrni brejg se naraji smidje, ka slovenski šport na olimpijadi dela. Ja, zakoga volo eške un nej bi biu veselili?

Miki Roš

Porabje

Tednik Slovincov na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovincov na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gardonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobotna, Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovincov na Madžarskem
ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB